

M.A. (Sem.-II) Examination

407

Philosophy

May-2017

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧. યથાર્થ જ્ઞાનના સાધન તરીકે અર્થાપત્તિ પ્રમાણની ચર્ચા કરો.
અથવા
૧. ભારતીય દર્શનમાં પ્રમાણ અંગેનો વિવિધ મંતવ્યો સ્પષ્ટ કરો.
૨. પરત:પ્રામાણ્યવાદની સમજૂતી આપો.
અથવા
૨. ભારતીય દર્શનમાં જ્ઞાનના પ્રમાણ અંગેના વિવિધ મતભેદો જણાવો.
૩. નૈયાયિકોનો અન્યથાખ્યાતિવાદ સમજાવો.
અથવા
૩. ચાર્વાકનો અખ્યાતિવાદ સમજાવો.
૪. અભાવના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
અથવા
૪. અભાવની સ્વતંત્ર પદાર્થ તરીકે ચર્ચા કરો.
૫. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :
૧. પ્રમાણ એટલે શું ?
૨. બૌદ્ધો કેટલા પ્રમાણો સ્વીકારે છે ?
૩. ચાર્વાકદર્શન કયું પ્રમાણ સ્વીકારે છે ?
૪. ન્યાયદર્શન અનુસાર કયું જ્ઞાન પ્રમાણ ગણાય ?

(P.T.O)

૫. સ્મૃતિ એટલે શું ?
૬. મીમાંસકો અનુસાર અર્થના કયા બે પ્રકારો છે ?
૭. ન્યાયમંજરીના લેખક કોણ છે ?
૮. નિશ્ચયાત્મક જ્ઞાન એટલે શું ?
૯. મીમાંસાદર્શનના પ્રણેતા કોણ છે ?
૧૦. અદ્વૈત વેદાન્તીઓનો ભ્રમનો સિદ્ધાંત કયા નામે ઓળખાય છે ?
૧૧. અર્થાપત્તિ એટલે શું ?
૧૨. અનુયોગી એટલે શું ?
૧૩. ન્યાયમંજરી અનુસાર ભ્રમ એટલે શું ?
૧૪. તર્કભાષા અનુસાર પ્રમાણનું લક્ષણ શું છે ?
-

C305 E 317-3

Gujarat University, Ahmedabad.

M.A. Sem II Examination, 2017

Subject – Philosophy, PHI407, Indian Logic and Epistemology-2

Time : 3 Hours

Total Marks : 70

Instruction : Each question carry equal marks.

1. Discuss postulation (Arthapatti) as a valid source of knowledge.
Or
1. Clarify different views regarding valid source of knowledge in Indian Philosophy.
2. Give explanation of extrinsic-validity of knowledge (Paratah Pramanyavada).
Or
2. State differences regarding the validity of knowledge in Indian philosophy.
3. Explain Naiyayika's Anyatha khyativada.
Or
3. Explain Charvaka's Akhyativada.
4. Discuss the types of non-existence (Abhava).
Or
4. Discuss non-existence (Abhava) as an independent category.
5. Give brief answers of the following :
 1. What is valid source of knowledge ?
 2. How many sources of valid knowledge accepted by Bauddha ?
 3. Which source of valid knowledge accepted by Charvak Philosophy ?
 4. According to Nyaya philosophy, which knowledge is valid ?
 5. What is Smriti ?

E=377-4.

6. According to Mimamsakas, which are two types of meaning ?
 7. Who is the author of Nyayamanjari ?
 8. What is Nishchayatmaka Jnana ?
 9. Who is the propounder of Mimamsa philosophy ?
 10. By which name the Advaita Vedanti's theory of Error is know as ?
 11. What is Arthapatti ?
 12. What is Anuyogi ?
 13. What is Error according to Nyayamanjari ?
 14. What is definition of pramana according to Tarkabhasha ?
-

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧. કેન્ટના નિરૂપાધિક આદેશની સમજૂતી આપો.
અથવા
૧. કેન્ટ અનુસાર નીતિશાસ્ત્રની ગૃહિત માન્યતાઓ જણાવો.
૨. મિલના ઉપયોગિતાવાદની સમજૂતી આપો.
અથવા
૨. સિજિવકનો બૌદ્ધિક ઉપયોગિતાવાદ સમજાવો.
૩. બ્રેડલેની નીતિમીમાંસા સ્પષ્ટ કરો.
અથવા
૩. જી. ઈ. મૂર અનુસાર શિવત્વની અવ્યાખ્યાયિતાનું નિરૂપણ કરો.
૪. સ્ટીવન્સનના નૈતિક સિદ્ધાંતોની સમીક્ષાત્મક રજૂઆત કરો.
અથવા
૪. એ. જે. એયરનો આવેગ-સિદ્ધાંત સમજાવો.
૫. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :
૧. કેન્ટના ત્રણ ક્રિટિકના નામ કયા છે ?
૨. નૈતિક નિર્ણયના ત્રણ પાસાંઓ કયા કયા છે ?
૩. નિરૂપાધિક આદેશ સાર્વત્રિક શા માટે ગણાય છે ?
૪. મૂરના મત પ્રમાણે નિસર્ગવાદી તર્કદોષોનું મૂળ શેમાં છે ?

(P.T.O)

E366-2

૫. મૂરનો વિરોધ કોની સામે છે ?
 ૬. મિલનો સુખવાદ કયા નામે ઓળખાય છે ?
 ૭. સિજિવિક અનુસાર વ્યાવહારિક બુદ્ધિનો દ્વૈતવાદ એટલે શું ?
 ૮. કેન્ટ અનુસાર માનવનું મૂળભૂત સ્વરૂપ કેવું છે ?
 ૯. વિધાયકતાવાદીઓ વિધાનોને કયા બે વિભાગમાં વહેંચે છે ?
 ૧૦. તર્કબુદ્ધિના શુદ્ધ ઉપયોગનું પરમ લક્ષ્ય શું છે ?
 ૧૧. એયર કયા વિધાનોને આત્માસી વિધાનો ગણે છે ?
 ૧૨. “Good is Good, and that is the end of matter” એ વિધાન કોનું છે ?
 ૧૩. બેન્થમનો સુખવાદ કયા નામે ઓળખાય છે ?
 ૧૪. ‘Groundwork of the Metaphysics of Morals’ - પુસ્તકના લેખક કોણ છે ?
-

E 366-3

Gujarat University, Ahmedabad.

M.A. Sem II Examination, 2017

Subject – Philosophy, PHI408, Western Ethics

Time : 3 Hours

Total Marks : 70

Instruction : Each question carry equal marks.

1. Give explanation of Kant's categorical imperative.
Or
1. Describe postulates of ethics according to Kant.
2. Give explanation of Mill's utilitarianism.
Or
2. Explain Sedgwick's rational utilitarianism.
3. Clarify Bradley's ethics.
Or
3. Describe indefinability of The Good according to G. E. Moore.
4. Narrate critically the moral principles of Stevenson.
Or
4. Explain emotive theory of A. J. Ayer.
5. Give brief answers of the following :
 1. Which are the names of Kant's three critiques ?
 2. Which are three components of moral judgment ?
 3. Why categorical imperatives are considered as universal ?
 4. According to Moore, where is the root of Naturalistic fallacies.
 5. With whom is the objection of Moor ?
 6. By which name Mill's hedonism is known ?
 7. What is dualism of practical reason according to Sedgwick ?
 8. How is basic human nature according to Kant ?

(P.T.O)

E366-4

9. In which two parts do the positivists divide propositions ?
 10. What is the ultimate End of pure employment of Reason ?
 11. Which propositions are illusive propositions according to Ayer ?
 12. "Good is Good, and that is the end of matter" – whose sentence is this ?
 13. By which name Bentham's hedonism is known ?
 14. Who is the author of a book – 'Groundwork of the Metaphysics of Morals' ?
-

M.A. (Sem.-II) Examination
409

Philosophy
May-2017

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧. ઈયતાપ્રદાનના પ્રાથમિક નિયમોની સમજૂતી આપો.

અથવા

૧. ઈયતાપ્રદાનના નિયમોનો ઉપયોગ કરી નીચેની દલીલોની રૂપલક્ષી સાબિતી રચો :

(૧) (X) (Rx \supset Kx)

(\exists x) \sim Kx

/ \therefore (\exists x) (\sim Rx \vee Bx)

(૨) (X) (Px \supset Qx)

(X) (Qx \supset Rx)

(\exists x) Px

/ \therefore (X) (Rx \cdot Px)

૨. સંબંધક વિધાનોની સમજૂતી આપો.

અથવા

૨. સંબંધક વિધાનોની પ્રાતીક રજૂઆત સમજાવો.

૩. ગણ અને તેના નિરૂપણની પદ્ધતિઓ અંગે સ્પષ્ટતા કરો.

અથવા

૩. વેન આકૃતિ દ્વારા સંવિધાનના પ્રામાણ્યની ચકાસણી કરો :

(૧) I – AAA

(૨) III – AAA

(P.T.O)

૪. વસ્તુભાષા અને પરાભાષાની સમજૂતી આપો.

અથવા

૪. સ્વયંતથ્યમૂલક તંત્રની ત્રણ પૂર્ણતાઓ સમજાવો.

૫. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૧. અપ્રમાણભૂત દલીલ કોને કહેવાય ?

૨. વિધાન માટેના વિધેયરૂપનું સર્વદેશી ઈયત્તાપ્રદાન ક્યારે સત્ય બને ?

૩. વિધેયપરક તર્કશાસ્ત્રમાં સામાન્ય વિધાનને સમાવતી દલીલ ક્યારે પ્રમાણભૂત ગણાય ?

૪. સમરેખ સંબંધ એટલે શું ?

૫. સંક્રામક સંબંધ એટલે શું ?

૬. ગણનો સાહજિક ખ્યાલ કયો છે ?

૭. કયા પ્રકારના નિરૂપાધિક વિધાનોને અસ્તિત્વલક્ષી ભાવાર્થ હોય છે ?

૮. વિધાનનો વિસ્તાર બદલવાથી કયા પ્રકારનું અનુમાન મળે ?

૯. વિધાનનો વિસ્તાર અને ગુણ બંને બદલવાથી કયા પ્રકારનું અનુમાન મળે ?

૧૦. ઘાતગણ એટલે શું ?

૧૧. 'લોગોસ' શબ્દનો અર્થ શો છે ?

૧૨. વસ્તુભાષા એટલે શું ?

૧૩. અર્થઘટનપરક પરાભાષા એટલે શું ?

૧૪. સર્વદેશી વિધિવાચક (હા) વિધાનની વેન આકૃતિ રચો.

E417-3

Gujarat University, Ahmedabad.

M.A. Sem II Examination, 2017

Subject – Philosophy, PHI409, Advance Symbolic Logic

Time : 3 Hours

Total Marks : 70

Instruction : Each question carry equal marks.

1. Give explanation of elementary rules of quantification.

Or

1. Construct Formal Proof of following arguments using quantification rules :

(1) $(X)(Rx \supset Kx)$

$(\exists x) \sim Kx$

$/ \therefore (\exists x)(\sim Rx \vee Bx)$

(2) $(X)(Px \supset Qx)$

$(X)(Qx \supset Rx)$

$(\exists x) Px$

$/ \therefore (X)(Rx \cdot Px)$

2. Give explanation of relational propositions.

Or

2. Explain symbolic presentation of relational propositions.

3. Clarify regarding set and methods of its presentation.

Or

3. Verify validity of the following syllogisms through Venn diagram :

(1) I – AAA

(2) III – AAA

4. Give explanation of object language and meta language.

Or

4. Explain three completeness of the Axiom system

(P.T.O)

E417-4

5. Give brief answers of the following :

1. What is called an invalid argument ?
2. When the universal quantification of the predicate form of proposition can be true ?
3. When an argument with general proposition can be valid in predicate Logic ?
4. What is symmetrical relation ?
5. what is transitive relation ?
6. Which is the general concept of Set ?
7. Which type of categorical propositions have existential import ?
8. Which type of inference can be get through changing its quantity?
9. Which type of inference can be get through changing both its quantity and its quality ?
10. What is power set ?
11. What is the meaning of the word 'Logos' ?
12. What is object language ?
13. What is symmetrical meta language ?
14. Construct the Venn diagram of universal affirmative (A) proposition ?

M.A. (Sem.-II) Examination

410EA

Philosophy

May-2017

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧. ધર્મની વ્યાખ્યા આપી, ધર્મના તત્ત્વજ્ઞાનનું અભ્યાસક્ષેત્ર સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

૧. ધર્મના તત્ત્વજ્ઞાનનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરી, તેની સમસ્યા જણાવો.

૨. ભારતીય દર્શનમાં આપવામાં આવેલી ઈશ્વરના અસ્તિત્વની સાબિતીઓ આપો.

અથવા

૨. પાશ્ચાત્ય દર્શન અનુસાર ધર્મની વ્યાખ્યા સમજાવો.

૩. ધ્યાન, પૂજા અને રીતરિવાજોનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

૩. ધર્મની ભાષાનું સ્વરૂપ, તેની સમસ્યા અને વિશિષ્ટતા જણાવો.

૪. ધર્મ સામેના પડકારોની સમીક્ષાત્મક રજૂઆત કરો.

અથવા

૪. ધર્મ અને વિજ્ઞાન વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.

૫. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૧. આચાર વિભાગમાં શેનો સમાવેશ થાય છે ?

૨. પ્રેય એટલે શું ?

૩. પ્રાયશ્ચિતનો અર્થ શો છે ?

૪. ઈશ્વરના તાત્ત્વિક ગુણો કયા કયા છે ?

(P.T.O)

E459-2

૫. અદષ્ટ એટલે શું ?

૬. મીમાંસકો વેદને કેવા માને છે ?

૭. સત્તામૂલક સાબિતી સૌપ્રથમ કોણે આપી ?

૮. કર્મના પ્રકારો કયા કયા છે ?

૯. અનિષ્ટની સમસ્યાના ત્રણ ઉકેલો કયા કયા છે ?

૧૦. માનાવાદ એટલે શું ?

૧૧. ટોટમવાદ એટલે શું ?

૧૨. પ્રકૃતિવાદી સિદ્ધાંત એટલે શું ?

૧૩. અસંજ્ઞાનાત્મક સિદ્ધાંત એટલે શું ?

૧૪. ધાર્મિક આચારસંહિતાના વિવિધ સ્તરો કયા કયા છે ?

E 459-3

Gujarat University, Ahmedabad.

M.A. Sem II Examination, 2017

Subject – Philosophy, PHI410(EA), Philosophy of Religion

Time : 3 Hours

Total Marks : 70

Instruction : Each question carry equal marks.

1. Give the definition of religion and clarify the scope of philosophy of religion.

Or

1. Clarify the nature of philosophy of religion and state its problems.

2. Give the proofs for the existence of God given in Indian Philosophy.

Or

2. Explain the definition of religion according to western philosophy.

3. Clarify the concepts of meditation, worship and customs.

Or

3. Describe the nature of religious language, its problems and specificity.

4. Describe critically the challenges against religion.

Or

4. Clarify the relation between religion and science.

5. Give brief answers of the following :

1. What is included in the part of conduct ?

2. What is the Preya ?

3. What is the meaning of expiation ?

4. Which are the metaphysical qualities of God ?

5. What is Adrishta ?

6. How do Mimansakas consider Veda ?

7. Who first gave an Ontological argument ?

(P.T.O)

E459-4

8. Which are the types of Karma ?
 9. Which are the three solutions to the problem of evil ?
 10. What is Manaism ?
 11. What is Totemism ?
 12. What is naturalistic theory ?
 13. What is Non-cognitive theory ?
 14. Which are different stages of religious code of conduct ?
-

વિષય : તત્ત્વજ્ઞાન, PHI411(EA), ભારતીય સૌંદર્યમીમાંસા

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧. ભારતીય સૌંદર્યશાસ્ત્રના મુખ્ય પાસાંઓ જણાવો.

અથવા

૧. કલાના ઉપાદાન અને તેની પદ્ધતિઓ જણાવો.

૨. ભરતના નાટ્યશાસ્ત્રનો પરિચય આપો.

અથવા

૨. ભાવ-વિભાવ-અનુભાવની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.

૩. ક્ષેમેન્દ્રના ઔચિત્ય-સિદ્ધાંતની સમજૂતી આપો.

અથવા

૩. આનંદવર્ધનના ધ્વનિ અંગેના ખ્યાલની રજૂઆત કરો.

૪. ગુજરાતી સાહિત્યમાં ગાંધીયુગનું કલાચિંતન સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

૪. આધુનિક ગુજરાતી કવિતામાં કલાવિચાર સમજાવો.

૫. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૧. 'Aesthetics' – શબ્દનો સૌપ્રથમ પ્રયોગ કયા દાર્શનિકે કર્યો છે ?

૨. કાવ્યના અર્થપૂર્ણ રૂપના બે ઘટકો કયા કયા છે ?

૩. કલાનો હેતુ શું છે ?

૪. કલા-અનુભવની બે લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

(P.T.O)

E 493-2

- પ. લલિતકલાઓનું ધ્યેય શું છે ?
૬. ધ્વનિ એટલે શું ?
૭. પ્રાકૃતિક રસ એટલે શું ?
૮. ભટ્ટ નાયક અનુસાર કાવ્યમાં કેટલી શક્તિઓ છે ?
૯. દંડી અનુસાર પ્રસાદ ગુણ કયો છે ?
૧૦. સમતા એટલે શું ?
૧૧. વામને કેટલા કાવ્યાંગો માન્યા છે ? કયા કયા ?
૧૨. ધ્વનિના ત્રણ પ્રકારો કયા કયા છે ?
૧૩. ગદ્ય-પદ્ય કાવ્યને કયા પ્રકારનું કાવ્ય કહેવાય ?
૧૪. અભિધાનના બે પ્રકારો કયા કયા છે ?
-

E493-3

Gujarat University, Ahmedabad.

M.A. Sem II Examination, 2017

Subject – Philosophy, PHI411(EA), Indian Aesthetics

Time : 3 Hours

Total Marks : 70

Instruction : Each question carry equal marks.

1. Describe basic aspects of Indian aesthetics.
Or
1. State content and methods of an art.
2. Give an introduction to Bharata's Natyashastra.
Or
2. Clarify the concepts like Bhava-Vibhava-Anubhava.
3. Give explanation of Kshemendra's theory of Auchiya.
Or
3. Describe Anandvardhana's concept of Dhvani.
4. Clarify reflections on art of Gandhian era in Gujarati literature.
Or
4. Explain philosophy of art in modern Gujarati poetry.
5. Give brief answers of the following :
 1. Which philosopher first used the word 'Aesthetics' ?
 2. Which are the two components of meaningful form of poetry ?
 3. What is the purpose of an Art ?
 4. Which are the two characteristics of an art-experience ?
 5. What is the aim of performing art ?
 6. What is Dhvani ?
 7. What is natural Rasa ?
 8. How many potentials lies in poetry according to Bhatt Nayaka ?

(P.T.O)

E 493-4

9. Which is the quality of Prasada according to Dandi ?
 10. What is Samata ?
 11. How many components of poetry accepted by Vamana ?
 12. Which are the three types of Dhvani ?
 13. Which type of poetry is in the mix form of prose and poetry ?
 14. Which are the two types of Abhidhana ?
-

1/73

1605E584

Candidate's Seat No. _____

M.A. (Sem.-II) Examination

412 S Philosophy

May-2017

[Max. Marks : 70]

Time : 3 Hours]

વિષય : તત્ત્વજ્ઞાન, PHI412, Short Essay

સમય : ૩ કલાક

કુલ ગુણ - ૭૦

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

નીચેનામાંથી કોઈપણ બે નિબંધો લખો :

- (૧) ભારતીય દર્શનમાં પ્રમાણો અંગેના વિવિધ મતો
- (૨) ભારતીય દર્શનમાં ભ્રમનો સિદ્ધાંતો
- (૩) ઉપયોગિતાવાદ
- (૪) કર્મનો સિદ્ધાંત
- (૫) ભરતનો રસ-સિદ્ધાંત

Gujarat University, Ahmedabad.

M.A. Sem ~~II~~ Examination, 2017

(sem II)

Subject – Philosophy, PHI412, Short Essay

Time : 3 Hours

Total Marks : 70

Instruction : Each question carry equal marks.

Write Any Two Essays from the following :

- (1) Different views about sources of knowledge in Indian philosophy
 - (2) Theories of Error in Indian philosophy
 - (3) Utilitarianism
 - (4) Theory of Karma
 - (5) Bharata's theory of Rasa
-